

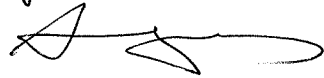
Hr. Jüri Kusmin
Sillaotsa Talumuuseum.

juurdelisatult saadan paar kirja-
tööd Kangru küla meeste elusaatus-
test nõukogude korra ajal.

Inimene on ajalik, kirjutöö jääb.
Seepärast arvan, et need tööd
aitavad tulevasel põlvkonnal mõista
nõukogude korra ajal toimunud
kuritegusid. Need aates maameest
ei ole ainukesed. Süütsid kannu-
tanuid on tuhandeid, kei mitte
sadutuhandeid.

Isa materjalide puurde lisasin
J. Peetri ja H. Nestori ülekulauis-
protokollide ära kirjad.

Lugupidamisega

Heleju Anja

07.12.2008

L

Mälestused JAAN TERVE
kurvast elusaadusest.

Jaani Tervel ei olnud oma talu.
Ta elas se peres Velise valla Kangru
küla LURE talus.

Jaani oli tehnikat armastav mees.

Tal oli ostetud oma viljaprasumasin
koos traktoriga "Fordson", milledega
ta igal sügisel käis talust-talusse vilja
masindamas. Sellega teenis ta enda-
le elatist raha.

Jaani oli vaikne ja tapanihoidlik mees,
samas abivalmis ja ääretult töökas.

See oli 1947. aastal, kui Kangru külas
taludes korraldati venelaste poolt
hoiurand.

Lure talust võeti kiinni talumeeste
poolt hinnatud töömees Jaani Terve.

Narti küla Loosu talus oli vene-
laste erivälisuse mehed, kes ela-
jalikult käitusid kiinni võetud in-
imestega. Neude hulgas ka Jaani
Tervega.

Talu küünis toimus pesumine. Jaani
pidi ise püüsid jalast võtma ja heit-
ma küüni muldporandale, millel oli
veidi põhku.

Pünajad olid venelased, kes panid
 mehe kalle aasaga tööri, mis pidi
 pooma. Nis mees hanka aasa koost
 tõmbama. Teine mees ~~ta~~ võttis paksu
 venestjavälkõitseri vöörihma kahenord-
 selt kätte ja hakkas lööma (suure armas-
 tuse ja lugupidamisega eesti kõrgemate
 vastu) tagumiku peale. Hloofe anti
 seisi, kuusi inimele enam elumärke ei
 näidandud. Siis lasti kalle ümber seotud
 võõr tõdema, ämbriiga valati
 külma vett pähe ja jalaga löödi ribi-
 kontidelle, seisi kui inimele hakkas ko-
 riselema ja hingama. Algas järmine
 peksuseans. Siis löögid ulatusid
 sabarookondi pihku, oli ääretult valus.
 Jaan oli kõhn mees ja tagumiku peal
 ei olnud paksu rasvakihti, ja kui
 siis kahetõrva väenatud rihma kõ-
 verus ulatus täpselt selgese sabalili
 vastu, läks mehel mõistus peast.

Nii pünati ja "tapeti" kolm korda.
 Nõudmised esitati vene keeles, kuid
 veneaktsendiga tõlgiti.

Edasised peksused toimusid rui-
 mis nn. staabis jaani oma rihmaga.
 Püvisrihm löigati ribandeks ja pünati
 palnikua ning siis peasti.

Jaani ütles, et seda peksmist oli ker-
 gem taluda. Tagumik oli nii tujum kui
 täpitud see oma (pähe ja tundetu).

laaradel lasti veidi parandada.
 võeti allkirjad, et midagi ei ole
 juhtunud. Hoiatati - kui röögid,
 siis kõik kordub.

ja edasi rüdi jaan veoauto kastis,
 käed seljatalda seotud, Tallinna pa-
 tarei vanglasse. Terve aasta hoiti pat-
 reis kiuni. Nohut ei toimunud. Keegi
 vabandust ei palunud.

jaan lasti vabaks. Jõudnud Hurrele,
 selgus et ei ole enam viljaplasumari-
 nart ega traktorit.

Keid terrist ka enam ei olnud.

seda kogu rääkis ja ise müttis
 jaan terve 16-aastasele Arnold
 Hallistele. Viimane oli teel Sulu
 metsa, täitma riigi poolt määratud
 metsa ülestöötamise kohustust.

Arnold Halliste on Hurresti talu
 peresões.

jaan suri, olles vanglast vaba-
 henuid, loetud umbel enne aast-
 täitumist.

x x x

Arnold Halliste on mälestused
 kirja pannud vahetult pärast
 jaan Terrega kohtumist.

Selle aasta sügisel sain kirja-
 töö enda kätte. Pidasin vaja-
 likus avalikus teha lihts

4
maamehe suhtes toime pandud
metsikused. Ja tema ei ole
ainuke, kes sadistlikke tege-
susi peidi kannatama.
Inimesed, olge valvsad!

Helju Anja n-na Halliste
Toome 4
Märyamaa 78301
tel. 48 21352